

GODINA MOLITVE
Hodočašće osnovnoškolske djece u Voćin
Građa za vjeronaučni kviz znanja

„U svako doba molite“
(Lk 21,36)

Požega 2024.

Što je molitva?

Svaki čovjek se voli družiti sa svojim prijateljima, rodbinom i susjedima. Kada se susretnemo s osobama koje su nam drage, poželimo im mnogo toga reći. Tada s njima razgovaramo o svemu lijepome i onome manje lijepome što nam se dogodilo.

Bog je naš najveći prijatelj, ali on je i naš Otac kojemu možemo povjeriti sve što nam je na srcu, želimo mu

reći koliko ga volimo, kako se osjećamo i što nam je teško, čemu se radujemo, na čemu mu zahvaljujemo i što ga molimo.

To činimo kroz molitvu. Molitva je korak kojim se približavamo Bogu i on nama. Ona je razgovor s Bogom. Vjerojatno je to definicija koju već odavno znaš napamet. No, važnije je moliti, nego učiti o molitvi. Zašto onda učimo toliko toga o molitvi?

Na Nedjelju Božje riječi, 21. siječnja ove godine u Rimu, papa Franjo je otvorio *Godinu molitve*. Kroz godinu dana pripremat ćemo se za Svetu godinu – Jubilej 2025. Papa želi da kroz to vrijeme ponovno otkrivamo kolika je vrijednost molitve i koliko je ona važna u našim životima, kao i u životu Crkve i svijeta. On nas poziva da produbimo svoj odnos s Bogom kroz molitvu.

I u našoj Požeškoj biskupiji, zajedno s cijelom Crkvom sudjelujemo u tom duhovnom činu pripreme. Zato je biskup Antun u korizmi svim vjernicima uputio svoju poruku pod naslovom „U svako doba molite“ (Lk 21,36).

Slušajući Papu i našeg biskupa, i mi ćemo uz pomoć ovih tekstova saznati mnogo toga o molitvi kako bi nam bilo lakše moliti i skupa s milijunima vjernika približiti se Bogu.

Molitva je potreba duše

Svaki čovjek, da bi živio sretnim životom, treba zadovoljiti određene potrebe. Našem tijelu je potrebna voda i hrana, kisik, potrebna mu je sigurnost. Mnoge od osnovnih potreba čovjek dijeli sa životinjama. Ipak, čovjeku je svojstven i duh. Njegov duh čezne za ljubavlju, za stvaranjem, ljepotom. Mnogi ljudi koji imaju sve što im je potrebno za život, unatoč obitelji i prijateljima, osjećaju jednu prazninu i potrebu koju ne može ispuniti nijedno biće, nijedna stvar, već jedino Bog. Zato kažemo da je molitva potreba duše. Jedino kroz molitvu čovjek može doživjeti susret s Onim koji hrani njegovu dušu.

Svakodnevna molitva više puta tijekom dana bila je dužnost svakog pobožnog Židova. Molili su obavezno tri puta dnevno.

Temeljna molitva koju je svaki Židov trebao znati napamet bila je *Š'ma Izrael*: „Čuj, Izraele! Jahve je Bog naš, Jahve je jedan! Zato ljubi Jahvu, Boga svoga, svim srcem svojim,

svom dušom svojom i svom snagom svojom! Riječi ove što ti ih danas naređujem neka ti se urežu u srce. Napominji ih svojim sinovima. Govori im o njima kad sjediš u svojoj kući i kad ideš putem; kad lijegaš i kad ustaješ“ (Pnz 6,4-7).

Isus je znao da je molitva duši potrebna kao i kruh svagdašnji. Zato je svoje učenike poticao: „u svako doba molite“ (Lk 21,36). On je i sam to činio povlačeći se u osamu da bi molio. Time je i pred učenicima svjedočio kako je Bog prvi u njegovu životu i kako je poslušan njegovoj volji. Molio je prije važnih događaja u životu: prije nego je započeo javno djelovanje pred narodom, povukao se na četrdeset dana u osamu pustinje kako bi

se kroz molitvu i odricanje pripremio za ispunjavanje Očeve volje. U Getsemanskom vrtu također je molio da se vrši Očeva volja, iako je znao da ga čeka teška muka: „Oče moj! Ako je moguće, neka me mimoiđe ova čaša. Ali ne kako ja hoću, nego kako hoćeš ti“ (Mt 26,39). U trenutcima prije nego što će na križu izdahnuti, posljednje riječi su mu bile upućene Ocu: „Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj!“ (Lk 23,46).

S Bogom možemo (i trebamo) razgovarati u bilo koje vrijeme. Crkva predlaže vjernicima da svakodnevno mole i to u određeno vrijeme u danu, tjednu i liturgijskoj godini. Tijekom dana – ujutro kad ustanemo i uvečer prije spavanja (jutarnja i večernja molitva), prije i poslije jela, ali molimo i prije učenja, na putovanju i na izletu. Nedjeljom obavezno odlazimo na euharistiju (tome nas uči i treća Božja zapovijed). Tijekom liturgijske godine slavimo blagdane i svetkovine. Na taj način stvaramo jedan ritam molitvenog života i ne bojimo se da ćemo zaboraviti moliti i misliti na Isusa i svoje vječno spasenje.

Vjerujemo da nam je Bog blizu i da sluša što mu govorimo. Isus je rekao da će nam Otac dati ono što ga molimo ako je to dobro za nas. Iako nam zna biti teško, ali ponekad je za naše dobro da Bog ne ispuni odmah ono što ga tražimo već trebamo čekati na ispunjenje naših molitvi. Moliš li za ono što je dobro za tebe ili samo želiš da Bog ispuni tvoje želje? Tražiš li volju Božju? Jesi li ustrajan u molitvi ili brzo odustaješ?

Potrebno je često i ustrajno moliti, kako nam kaže Poslanica Kološanima: „U molitvi ustrajte“ (Kol 4,2).

„Za sebe si nas, Gospodine, stvorio i nemirno je srce naše dok se ne smiri u Tebi.“

Sv. Augustin

„Bog mi je bliži od mene samoga.“

Sv. Augustin

„Molitva nije, prema mom mišljenju, ništa drugo već razgovor s prijateljem s kojim se često i rado susrećemo jer nas ljubi.“

Sv. Terezija Avilska

Molitva kao zajedništvo

Isus je svoje učenike poučavao kako trebaju moliti (Mt 6,5-6). Govorio im je da ne mole pred ljudima da ih oni vide i hvale zbog toga, nego da se povuku u svoju sobu i posvete vrijeme Ocu nebeskom. Time je i nama dao do znanja koliko je važna osobna molitva i odnos koji gradimo sami s Bogom.

Lijepo je i važno moliti sâm, ali je sve ljepše kada se događa u dobrom društvu. Radost biva veća, a tuga manja i lakša u društvu pravih prijatelja. Isus nas poziva da budemo prijatelji jedni drugima i da se međusobno družimo. U tom druženju ne smijemo zaboraviti i zajedničku molitvu.

“Gdje su dvojica ili trojica sabrana u moje ime, tu sam i ja među njima”, govori nam u Matejevom evanđelju (Mt 18,20). Ovo nam daje sigurnost da svaki puta kada zajedno molimo, Isus biva prisutan među nama. S njim gradimo Božje kraljevstvo na zemlji. Toj zajednici Bog ništa ne odbija, nego im obilato daje sve što ga traže u vjeri: **“Nadalje, kažem vam, ako dvojica od vas na zemlji jednodušno zaištu što mu drago, dat će im Otac moj, koji je na nebesima.”** (Mt 18,19).

Posebno se to odnosi na već spomenutu treću Božju zapovijed: „Spomeni se da svetkuješ dan Gospodnji!“ (usp. Izl 20,8-10). Toga dana u zajednici posebno svečano slavimo našeg nebeskog Oca. Na dan Gospodnji slavimo euharistiju koja je zajednička molitva Crkve i u kojoj trebaju sudjelovati svi njezini članovi. Zajednička nas molitva podsjeća da je Bog Otac svih ljudi i da smo svi međusobno braća i sestre u Kristu. Kada zajednički molimo, povezujemo se međusobno u ljubavi prema Bogu i jedni prema drugima. Takva nas molitva treba poticati da i nakon nje činimo dobro našim bližnjima, a posebno da ne zaboravimo one koji zbog bolesti ili neke druge nevolje ne mogu sudjelovati u našem molitvenom zajedništvu.

Osim euharistije, zajednički molimo najčešće prije jela, svakodnevno i u svečanim prilikama, prilikom događaja u župi kao što su duhovne obnove ili vjerski susreti, molimo na početku i na kraju školske godine, kao i na početku svakog vjeronaučnog susreta, molimo kada krećemo na put ili na hodočašće, za duše pokojnika, u teškim situacijama da nam Bog da snage itd. Zajednički moleći, jedni druge potičemo na dobro i zajedničkim se snagama obraćamo Bogu koji s ljubavlju gleda na naše zajedništvo.

Budući da je Bog Otac svih ljudi, svi smo međusobno braća i sestre te je **Crkva jedna velika obitelj** u kojoj smo kao pojedinci različiti, ali pred Bogom jednako vrijedni.

Obitelj – kućna Crkva

U početku kršćanstva kada još nije bilo crkava niti župa, vjerničke zajednice su se okupljale po privatnim kućama te molile, *slušale Božju riječ* i *lomile kruh* u obiteljskom okruženju. Obitelj je tako postala mjesto u kojem se okupljala zajednica vjernika.

S vremenom su se počele graditi crkve i druge građevine u kojima su se kršćani okupljali, ali je kršćanska obitelj ostala prva i najvažnija zajednica u kojoj se treba (do)živjeti vjera i kršćansko zajedništvo. Roditelji su prvi

vjeroučitelji svojoj djeci. Oni ih poučavaju ponajprije svojim primjerom, a isto tako i starija braća i sestre mlađoj.

Obitelj je zajednica osoba: muškarca, žene i njihove djece. Ona je slika Presvetog Trojstva: ljubav između Oca i Sina i Duha Svetoga slika je ljubavi koja bi trebala postojati u obitelji.

Emanuel, *Bog s nama*, započeo je ovozemaljski život u ljudskoj obitelji i prve molitve naučio u obiteljskom okruženju. Život Svete obitelji (Isusa, Marije i Josipa) nije bio jednostavan ni lak, već težak, neizvjestan, ali to je bio ispunjen život. Njima je bilo najbitnije *vršiti volju Božju*. Bog ih je uvijek vodio kroz poteškoće i davao im snagu.

Međusobno poštovanje, pomaganje i ljubav koja je povezivala Isusa, Mariju i Josipa pokazuje nam ujedno kakvi odnosi trebaju vladati u našim obiteljima. Sveta Obitelj nas poziva da rastemo u zajedništvu s Isusom svakodnevno obiteljski moleći i čitajući Božju riječ, dijeleći radosne i teške trenutke. Moli li tvoja obitelj zajedno?

Vrste i načini molitve

Moliti možemo riječima, pjesmom, svojim pokretima, šutnjom u sabranosti i tišini, čitanjem Svetoga pisma. Koji je tvoj najdraži oblik molitve?

Unutarnja molitva svoj izvor ima u raspoloženju osobe. Prepuštamo se djelovanju Duha Svetoga i iz našeg srca izvire molitva upućena Gospodinu.

Usmena molitva je ona naučena napamet ili izrečena svojim riječima, ali tijekom koje smo i srcem uz Onoga komu se molitvom obraćamo. Svaka naša usmena molitva treba biti ujedno i iz našeg srca.

Razmatranje je traženje kojim želimo shvatiti razloge i načine kršćanskog života. To je oblik molitve uz pomoć npr. biblijskog teksta, križa, svete slike ili kipa, spisa crkvenih otaca, životopisa nekog sveca. Molimo tako da se zaustavimo i da određeno vrijeme posvetimo Bogu osluškujući što nam govori. Razmatranje izgrađuje našu vjeru. O njemu ćemo nešto više govoreći o **božanskom** ili **svetom čitanju**.

Po sadržaju razlikujemo nekoliko vrsti molitve: molitvu prošnje, zagovornu molitvu, zahvalnu molitvu i molitvu hvale.

Molitva prošnje je kad stojimo pred Bogom Ocem kao njegova djeca i molimo ga za ono što nam je potrebno: pomoć, snaga, utjeha, zdravlje, neka velika želja i sl. „Gospodine, slab sam i umoran. Podigni me, daj mi snage da izdržim!“

Zagovorna molitva je kada molimo nešto u prilog drugoga, kada za nekoga molimo. Kršćansko zagovaranje ne poznaje granica: za sve ljude... za sve koji su na vlasti... za progonitelje... Moliti možemo i za svoje bližnje: mamu i tatu, prijatelje, bake i djedove, za siromašne i bolesne. „Gospodine, blagoslovi moga župnika i daj mu strpljivosti i ljubavi prema nama vjeroučenicima.“

Zahvalna molitva. Svaki događaj i svaka potreba može biti prigoda za zahvaljivanje. „U svemu zahvaljujte.“ (1 Sol 5,18). Najsavršenija zahvala je slavljenje euharistije – koja je već po samom značenju riječi zahvaljivanje. Zahvaljujemo Bogu za njegove darove – život, obitelj, prirodu, sunce, vodu, kruh... „Gospodine, hvala na ti ovom danu i što si me čuvao!“

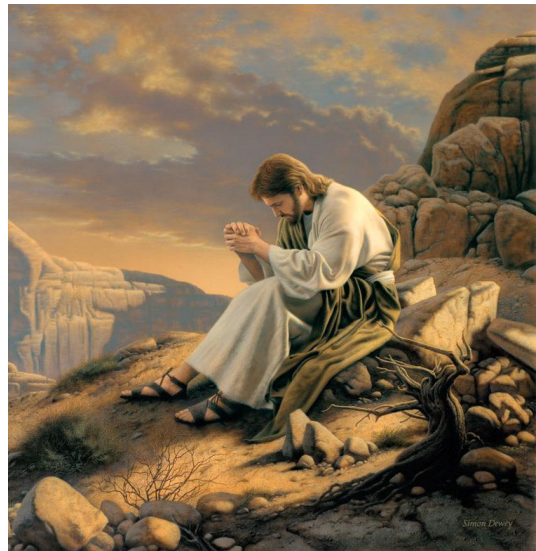
Molitva hvale je oblik molitve koja slavi Boga radi njega samoga. Bog je najsavršenije biće, najveće dobro (kažemo da je on Dobro nad svim dobrima), potpuna ljubav. Hvalimo ga zbog onoga što on jest jer mu se divimo. „Bože, ti si tako veličanstven i divan!“

Isus – najbolji učitelj i primjer kako moliti

Isus je najbolji primjer kako treba moliti. Kao njegovi učenici, želimo ga u tome slijediti. Sâm nam je dao savjet da trebamo moliti u njegovu ime: „Zaista, zaista, kažem vam: što god zaištete u Oca, dat će vam u moje ime“ (Iv 16,23).

Dok je Isus jednom molio, jedan ga je od učenika zamolio: „Isuse, nauči nas moliti“. Tada im je Isus rekao:

*„Vi, dakle, ovako molite:
'Oče naš, koji jesi na nebesima!
Sveti se ime tvoje!
Dođi kraljevstvo tvoje!
Budi volja tvoja
kako na nebu tako i na zemlji!
Kruh naš svagdanji daj nam danas!
I otpusti nam duge naše
kako i mi otpustismo
dužnicima svojim!
I ne uvedi nas u napast,
nego izbavi nas od Zloga!“ (Mt 6,9-13)*

Isus sigurno nije mislio da jedino trebamo moliti molitvu *Očenaša*. On je učenicima dao primjer kako ta molitva treba izgledati. U molitvi treba uvijek Boga staviti na prvo mjesto, kao i u svom životu. To znači da od Boga najprije traže da otkriju što je njegova volja u njihovu životu. Kada se Božja volja ostvaruje, sve drugo će biti na pravom mjestu: „Tražite stoga najprije Kraljevstvo i pravednost njegovu, a sve će vam se ostalo dodati“ (Mt 7,33). Tako treba činiti u svakoj molitvi.

Znak križa

Prije nego započneš bilo koju molitvu, načiniš na sebi znak križa: **U ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Amen!** Što označava gesta koju činiš?

Znak križa koji svakodnevno činiš na sebi, možda i po nekoliko puta dnevno, izražava tvoju vjeru. Izgovarajući riječi: „U ime Oca i Sina i Duha Svetoga“ i

čineći rukom znak križa, ispovijedaš svoju vjeru u Presveto Trojstvo – u Boga Oca i Sina i Duha Svetoga. To je najkraća, ali i najsadržajnija molitva. Njome zazivaš Božji blagoslov na sve što činiš.

Oče naš

Dok molimo molitvu *Očenaša* i sami trebamo razmišljati o onome što izgovaramo da se naše srce kroz riječi koje izgovaramo otvara Bogu. Zato je treba dobro razumjeti i moliti polako, a ne „mehanički“.

Oče naš – saberi se, uđi u Božju prisutnost. Izgovori „Oče naš“ polako i sabrano, postani svjestan da razgovaraš s Bogom, Stvoriteljem, Svetim, svojim Ocem. Bog želi da ga zovemo „Oče“ zato što smo mi njegova ljubljena djeca.

...koji jesi na nebesima – tamo gdje se nalazi naš Otac, tamo je i naša domovina, na nebesima.

...sveti se ime tvoje – dopusti Bogu, svom Ocu da ima prvo mjesto u tvom životu, njega treba hvaliti iznad svega. Njegovo ime izgovaramo s posebnim poštovanjem.

...dođi kraljevstvo tvoje – kada dođe Božje kraljevstvo, svi ćemo biti njegova djeca.

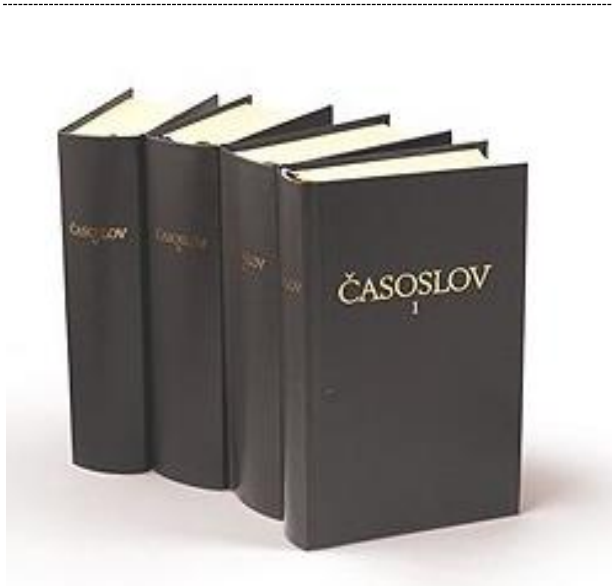
...budi volja tvoja – predaj u Božje ruke svoje muke, teškoće, sumnje, opiranja, dopusti mu da uđe u tvoj život. On želi da se ostvari plan koji ima za nas. Kada bismo svi činili ono što Bog želi, tada bi zemlja bila radosno mjesto za sve ljude.

...kruh naš svagdašnji daj nam danas – s povjerenjem prepusti Bogu sve svoje potrebe. Moli Oca ne samo za kruh, nego za sve što ti je potrebno za život, kao i za sve ljude koji su siromašni, gladni, bolesni i usamljeni.

...otпусти nam duge naše kako i mi otpuštamo dužnicima svojim – pokaj se za svoje grijehе i oprostи onima koji su te povrijedili. Može se činiti teško, ali važno je da zlo koje čine drugi ne zaokupi tvoju dušu. Oprosti im! Ako želimo da nam Bog oprostи naše grijehе, tada i mi trebamo oprostiti onima koji su nama nešto skrivili ili nas povrijedili.

...ne uvedi nas u napast, nego izbavi nas od zla – moli Boga da te poštedi napasti u kojima bi mogao počiniti grijeh – najveće zlo za čovjeka. Moli s povjerenjem i u svakoj se kušnji prisjeti da te Bog izbavlja od zla!

Liturgija časova – časoslov

Osim osnovnih molitvi koje obično učimo kao djeca, u Crkvi postoji i „službena“ molitva Crkve koju su obvezni moliti svi svećenici i redovnici, a mi vjernici laici pozvani smo uključiti se ukoliko i koliko možemo. To je **liturgija časova** ili **časoslov**. Moleći liturgiju časova vjernik cijeli dan posvećuje Bogu: **Jutarnjom** polaže dan u Božje ruke, a **Večernju** moli za kraj dana. Tijekom dana može iz Časoslova moliti **Treći čas** (oko 9 sati ujutro), **Šesti čas** (oko podneva) i **Deveti čas** (oko 15 sati) te molitvu **Povečerja**

(moli se prije poćinka, obično u 20 ili 21 sat). U bilo koje doba dana može se slaviti **Služba čitanja** s tekstovima Svetog pisma i crkvenih otaca. Možda ti se čini teško upamtiti sve nazive, vrijeme i mnoštvo molitava, psalama, hvalospjeva i himana koje treba moliti, ali ništa lakše! Sve navedeno se nalazi u knjizi/molitveniku koji se naziva **Brevijar (Časoslov)**.

Blagoslov

Blagoslovom zazivamo Božju prisutnost u našim životnim situacijama. *Blagosloviti* znači naviještati ili željeti nekom dobro. Blagoslovom slavimo Boga i posvećujemo naš život. Crkva nas također poziva da blagoslivljamo jedni druge. Posebno je lijepo kada roditelji odmalena blagoslivljaju svoju djecu čineći im znak križa na čelu. I ti možeš blagoslivljati svoje bližnje ovim ili sličnim riječima: „Neka te Gospodin blagoslovi i čuva!“ Tamo gdje ne možeš blagoslivljati riječima, možeš blagoslivljati srcem. Bog vidi u srce i čuje našu molitvu i prije nego je izgovorimo.

Pobožnost prema BDM

Među prvim molitvama koje smo usvojili već kao djeca nalazi se i molitva *Zdravo, Marijo!* Vjernici su oduvijek prepoznavali u Blaženoj Djevici Mariji majku koja ih razumije, tješi i vodi svome Sinu i molitvom i pjesmom tražili su od nje pomoć. Isus ju je na križu predao nama za majku da nas hrabri kada smo slabi i posustajemo, da nas vodi i bude nam primjer i učiteljica života. Zato joj se s radošću i pouzdanjem molimo.

Blaženoj Djevici Mariji su osobito posvećeni mjeseci svibanj i listopad, a njezino štovanje kroz to vrijeme nazivamo svibanjskim, odnosno listopadskim pobožnostima. U tom razdoblju posebno molimo molitvu krunice.

Kako je nastala krunica?

U Bibliji imamo zapisanu samo jednu molitvu koja nam je ostala od Isusa – molitvu *Očenaša*. No Biblija je inspirirala mnoge osobe da izreknu svoje molitve. Tako je nastala i molitva *Zdravo, Marijo*. Do 12. stoljeća ova se molitva molila i ponavljala samo s prvim dijelom koji je nastao iz evanđeoskih tekstova o Gabrijelovu pozdravu Mariji i Marijinu pohodu Elizabeti. Kasnije je dodan drugi dio *molitve* tj. *Sveta Marijo, majko Božja...* U 12. st. mnogi su ljudi bili nepismeni i nisu znali moliti drugo nego ono što su napamet naučili. Tako su molitvu *Zdravo, Marijo* više puta ponavljali i to je bio začetak krunice. Od 14. do 16. st. malo po malo nastao je današnji način moljenja. Veliku ulogu u tome su imala dva crkvena reda: kartuzijanci i dominikanci koji su

dodali molitvi *Zdravo, Marijo* razmatranja o Isusovom i Marijinom životu koja se temelje na biblijskim događajima. Ta razmatranja nazivamo *otajstvima krunice*.

Kako se moli krunica?

Nakon *znaka križa* molimo *Apostolsko vjerovanje*, a potom *Oče naš*, tri puta *Zdravo, Marijo* i *Slava Ocu*. Kod prve tri *Zdravo, Marije* nakon riječi „Isus“ dodajemo:

- ... koji neka nam umnoži vjeru,
- ... koji neka nam učvrsti ufanje,
- ... koji neka nam usavrši ljubav!

Na početku svake *desetice* moli se *Oče naš*, zatim 10 *Zdravo, Marija* sa zazivom otajstva te *Slava Ocu* i *O, moj Isuse*. Na kraju pete desetice, moli se *Zdravo, Kraljice*, a mogu se nadodati i Lauretanske litanije (litanije Blaženoj Djevici Mariji).

Otajstva krunice

Radosna otajstva mole se obično ponedjeljkom i subotom.

1. Koga si, Djevice, po Duhu Svetom začela.
2. Koga si, Djevice, Elizabeti u pohode nosila.
3. Koga si, Djevice, rodila.
4. Koga si, Djevice, u hramu prikazala.
5. Koga si, Djevice, u hramu našla.

Otajstva svjetla mole se četvrtkom. Njih je 2002. godine uveo papa Ivan Pavao II.

1. Koji je na rijeci Jordanu kršten bio.
2. Koji nam se na svadbi u Kani objavio.
3. Koji nam je Kraljevstvo Božje navijestio i na obraćenje nas pozvao.
4. Koji se na Gori preobrazio i svoju nam slavu objavio.
5. Koji nam se u otajstvu euharistije darovao.

Žalosna otajstva mole se utorkom i petkom.

1. Koji se za nas krvavim znojem znojio.
2. Koji je za nas bičevan bio.
3. Koji je za nas trnjem okrunjen bio.
4. Koji je za nas teški križ nosio.
5. Koji je za nas raspet bio.

Slavna otajstva mole se srijedom i nedjeljom.

1. Koji je od mrtvih uskrsnuo.
2. Koji je na nebo uzašao.
3. Koji je Duha Svetoga poslao.
4. Koji je tebe, Djevice, na nebo uzeo.
5. Koji je tebe, Djevice, na nebu okrunio.

Na spomen velike pobjede kršćanske vojske u bitki kod Lepanta (Korintski zaljev, Grčka), koju je vojska izvojevala po molitvi krunice, papa Pio V. proglasio je dan 7. listopada spomendanom Blažene Djevice Marije od Krunice.

Litanije

Kako bismo opisali Mariju i izrazili joj svoju ljubav i poštovanje nazivamo ju različitim imenima: sveta Marija, Majka Božja, Bogorodica, Kraljica anđela, Majka divna, Kraljica krunice, Blažena Djevica Marija.

Postoji čitav niz imena za Mariju koje zajedno sabrane nazivamo **Litanije Blažene Djevice Marije** ili **Lauretanske litanije**.

Osim njih, postoje još brojne druge litanije (zazivi) posvećene Isusu, njegovoj muc i otkupljenju, svecima i sl. **Litanije** su vrsta molitve koja se može moliti pjevajući ili recitirajući, a na zazive se obično odgovara sa "moli za nas" ili "smiluj nam se".

Raspjevana zahvalnost

Među brojnim biblijskim osobama ističe se jedna koja je u svakoj prigodi zahvaljivala Bogu. Bio je to **kralj David**. On je zahvaljivao Bogu za zaštitu u opasnosti, za oprostjenje grijeha, za kraljevsko pomazanje, za bogatstvo, za čudesa stvaranja i drugo. U sreći i u nesreći, u blagoslovu i u poteškoćama, neprestano je zazivao Boga molitvom slavljenja i zahvalnosti. Činio je to najviše kroz molitvene pjesme koje su skupljene u **knjizi Psalama** i ima ih 150. Oni su se pjevali u raznim prigodama. Osim psalama, u Bibliji postoje i hvalospjevi u kojima neka osoba – kako sama riječ kaže – Bogu pjeva hvalu. Psalme i hvalospjeve čitamo ili – još bolje – pjevamo u liturgijskim slavljinama, klanjanjima i drugim pobožnostima. Svećenici i redovnici ih mole redovito, a isto se preporučuje i ostalim vjernicima. Mnoge od psalama i hvalospjeva sigurno znaš i sâm.

Lectio divina ("božansko ili sveto čitanje")

Čitanje Svetog pisma jedna je od važnih dužnosti i privilegija svakog kršćanina jer je to najbolji način da upoznamo Isusov život, ali i cjelokupnu povijest spasenja. Osim samog čitanja Svetog pisma, potrebno je moliti/meditirati nad pročitanim tekstom i na taj način polako otkrivati što Bog nama danas govori preko Pisma. To se zove **sveto** ili **božansko čitanje** i sastoji se od četiri glavna koraka. Evo kako ćeš to najbolje učiniti:

U tišini započni znakom križa: *U ime Oca i Sina i Duha Svetoga.*

Pomoli se Duhu Svetom ovim ili nekim drugim riječima: *Duše Sveti, dođi, nadahni me da čujem ne samo svojim ušima, nego i svojim srcem kako bih čuo Božju riječ što spašava.*

Zatim slijedi korake:

1. *Čitanje* – Prvo trebaš odabrati (biblijski) tekst kojega možeš pročitati nekoliko puta. Obrati pažnju na to koje riječi, slike ili ideje Duh Sveti donosi u tvoje srce. Polagano čitaj sveti tekst uživajući u riječima i kratko zastajući nakon značajnih riječi ili rečenica. Nakon prvog čitanja ostani nakratko u tišini.

2. *Meditacija* – U ovom koraku razmišljaš o riječi ili riječima na koje ti je Duh Sveti privukao pažnju i promišljaš o njima iz različitih kutova. Koje je riječi, slike ili ideje Duh Sveti donio u tvoje srce? Što ti je i biblijskom tekstu posebno privuklo pažnju? Što bi Bog mogao govoriti tebi u ovom tekstu? Na kakvo te djelovanje možda poziva? Kako se osjećaš zbog Božje riječi? Uzbuđeno, ohrabreno, utješeno, voljeno? Ili se osjećaš izazvano, zbunjeno, odupireš se?

3. *Molitva* – Obrati se Bogu u molitvi, tiho, naglas ili pismeno. Zahvali, zamoli za ono što osjećaš u srcu.

4. *Kontemplacija* – U posljednjem koraku ostaješ se „odmarati“ u Božjoj prisutnosti i u tišini iščekuješ Božji odgovor na svoju molitvu. Poslušaj što ti govori i na kakvo te djelovanje potiče.

Završi uz znak križa: *U ime Oca i Sina i Duha Svetoga.*

Možda tvoja molitva neće ići točno navedenim redoslijedom. Na primjer, možda ćeš pročitati tekst i odmah imati reakciju koju ćeš reći Bogu (molitva), zatim možeš zastati i razmišljati o riječima (meditacija), a ako ti misli odlutaju možeš se vratiti i ponovno pročitati tekst. Nakon nekog vremena možeš prijeći na kontemplaciju, ili ne, što je također sasvim u redu.

Molitva Anđelu čuvaru

Sjećaš li se koja je bila prva molitva koju su te naučili roditelji ili tvoji bake i djedovi? Možda je to bila **molitva Anđelu čuvaru**?

Zamisli koliko te Bog voli kada si na dar od njega dobio svoga anđela čuvara! Anđeli čuvari nas štite od zla, pomažu nam u molitvi, usmjeravaju nas na mudre odluke, zastupaju nas kod Boga. Oni su kraj nas, ali nemaju moć nad našom voljom, ne mogu birati umjesto nas. Oni nas potiču na svaki mogući način izabrati ono što je dobro, ispravno i istinito. Moli se svaki dan svom anđelu čuvaru:

*Anđele čuvaru mili,
svojom snagom me zakrili.*

*Prema Božjem obećanju
čuvaj mene noću, danju.*

Osobito pak me brani da mi dušu grijeh ne rani.

*A kad s ovog svijeta pođem, sretno da u nebo dođem,
da se ondje s tobom mogu vijekom klanjat dragom Bogu.*

Mjesto molitve

„Čitava zemlja je sveta i povjerena ljudskim sinovima“, kaže nam Katekizam Katoličke Crkve. Svugdje i u svako doba možemo i trebamo moliti.

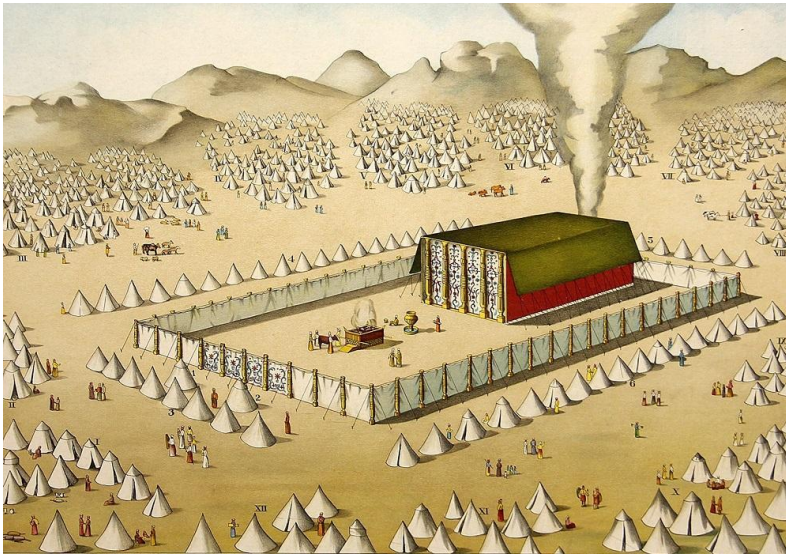
Možemo moliti u svom domu u bilo koje doba dana, a posebno je lijepo kada si napravimo mali molitveni kutak u kojemu uvijek možemo pronaći trenutak tišine i sabranosti za Gospodina. Možemo moliti u automobilu ili autobusu ili vlaku, kada polazimo na put i molimo za sretan povratak i za sve one koje ćemo putem susresti.

Možemo moliti u prirodi kada vidimo prekrasna djela koja je Bog stvorio i darovao nama ljudima da u njima uživamo i da ih čuvamo.

Ipak, postoje mjesta koja su predviđena baš za molitvu i za susret s Bogom. Građena su iz potrebe za Božjom blizinom i iz zahvalnosti Bogu za dobročinstva koja nam daje. Ona su važna jer nam pomažu da se lakše tjelesno i duhovno pripremimo za susret s Gospodinom.

Za nas kršćane ta mjesta su crkve. Za muslimane to su džamije. Za Židove su to sinagoge. Međutim, evo kako je to izgledalo u Starom zavjetu dok Izraelci još nisu imali stalnoga boravišta jer su lutali pustinjom u potrazi za Obećanom zemljom.

Šator sastanka i Kovčeg saveza

Budući da nisu još stigli u zemlju gdje su mogli uzidati građevinu (hram) gdje bi se molili i vršili bogoslužje, Bog je Izraelcima zapovjedio da naprave pomični šator koji će poslužiti za susret s Gospodinom. O tome čitamo u Knjizi Izlaska dok je Bog govorio Mojsiju: „Neka to bude trajna žrtva paljenica od koljena do koljena – na ulazu u Šator sastanka, pred

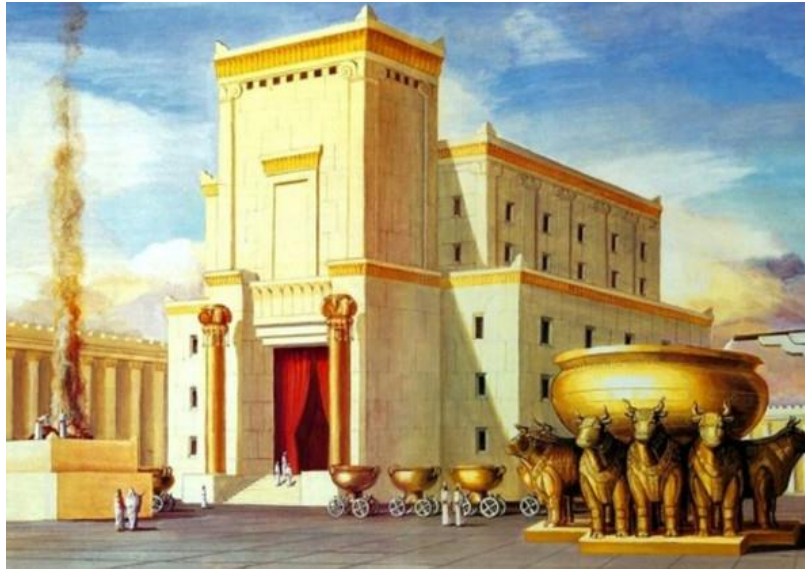
Jahvom. Tu ću se ja s tobom sastajati da ti govorim. I s Izraelcima ću se tu sastajati, i moja će ih slava posvećivati. Ja ću posvetiti Šator sastanka i žrtvenik; posvetit ću Arona i njegove sinove da mi služe kao svećenici. Ja ću prebivati među Izraelcima i biti njihov Bog. Upoznat će oni tada da sam to ja, Jahve, Bog njihov koji ih je izbavio iz zemlje egipatske da prebivam među njima – ja, Jahve, Bog njihov.“ (Izl 29,42-46).

Mjesto gdje su se Izraelci sastajali s Gospodinom zvalo se, dakle, Šator sastanka. Bio je to pomični šator u kojemu se nalazio Kovčeg saveza. Šator i kovčeg su bili izgrađeni po Božjim uputama, a u Kovčegu saveza su se čuvale ploče sa zapovijedima koje je Mojsije primio od Boga kada je s njim sklopio savez na Sinaju. Osim toga, unutar kovčega čuvana je mąna i Aronov štap (sjeti se događaja u pustinji koji govore o mani!). Kovčeg se, zajedno

s cijelim šatorom saveza, mogao prema potrebi prenositi i postavljati tamo gdje bi se na putovanju zadržavali. Kovčeg saveza je na poseban način bio znak Božje prisutnosti u njegovu narodu i zbog toga se nalazio u dijelu svetog šatora koji se naziva Svetinja nad svetinjama.

Jeruzalemski Hram

Kada su se Izraelci napokon nastanili u Obećanoj zemlji, bilo je vrijeme da se Bogu napravi trajno prebivalište. Gradnja prvoga Hrama u Jeruzalemu započela je za vrijeme Salomonove vladavine i on je bio Salomonovo najvažnije djelo. (Prisjeti se: Najpoznatiji je židovski kralj bio je David. On je živio na prijelazu iz 11. u 10. st. prije Krista. Bio je iz plemena

Judina. Kralj David je imao silnu želju sagraditi Gospodinu hram, međutim Božja volja je bila da hram sagradi Davidov sin. Kralja Davida je naslijedio njegov sin, kralj Salomon (sredinom 10. st. pr. Kr.).

Umjesto u Šatoru sastanka, Kovčeg saveza sada je bio smješten je u Hram, u dio koji se nazivao Svetinja nad svetinjama. Hram je, dakle, preuzeo ulogu Šatora sastanka, i postao mjesto susreta s Bogom. Izraelci su se molili u Hramu vjerujući da Bog sluša njihove molbe, štiti ih i pomaže onima koji mu dođu sa svojim potrebama.

U Hramu su mu, osim molitve, prinosili žrtve. Žrtvovati nešto značilo je prinijeti to Bogu na dar tako da se spali ili izlije Bogu na čast. Žrtve su mogle biti *krvne* (klanje životinja i spaljivanje njihova mesa na žrtveniku) i *nekrvne* (prinošenje žita, brašna koje bi se spaljivalo ili ulja i vina koje bi se izlilo oko žrtvenika). Žrtve su se smjele prinositi jedino u Hramu.

Jedan od najvažnijih događaja vezanih uz Hram zbilo se 597. god. prije Krista kada je babilonski kralj Nabukodonozor osvojio Jeruzalem, razorio grad, uključujući i Hram, a stanovništvo odveo u zarobljeništvo u Babilon.

Ipak, Bog nikada nije napustio svoj narod čak i onda kada se narod iznevjerio i prekršio Savez koji je sklopio s Bogom. Preko neprijatelja Babilona, poslao je pomoć Izraelcima. 539. god. prije Krista perzijski kralj Kir pokorio je Babilon i dopustio Židovima da se vrate u Jeruzalem. On je dopustio da se na mjestu prvog Hrama sagradi novi Hram.

Isus je prorekao kako nijedan kamen Hrama neće ostati nerazvaljen, da od njega neće ostati kamen na kamenu. Njegove su se riječi ispunile kada su 70. god. Rimljani spalili Hram. Jedini ostatak toga Hrama danas je poznat kao Zid plača ili Zapadni zid. Hram više

nikada nije obnovljen, a Zid plača (u današnjem Jeruzalemu) do danas je sveto mjesto za Židove.

Osim u Hramu, Židovi su se okupljali u sinagogama gdje su se molili, poučavali u vjeri i obavljali druge vjerske aktivnosti. Tako i Isus „uđe po svom običaju na dan subotnji u sinagogu te ustane čitati“ (Lk 4,9).

Isus, Marija i Josip u Hramu

Josip i Marija su kao pobožni Židovi redovito vršili svoje vjerske dužnosti. Nakon što se Isus rodio pošli su u Hram prikazati ga Gospodinu, kako je to nalagao židovski zakon. Za žrtvu su trebali prinijeti dar siromaha: dvije grlice ili dva golubića, što su i učinili, kako nam govori sv. Luka u svom evanđelju. Tada je Isusa ugledao starac Šimun kojemu je Bog obećao da neće umrijeti dok ne vidi Spasitelja. To je bio Isusov prvi dolazak u Hram.

Osim toga, sjeti se da je evanđelist Luka zapisao događaj kako su Josip i Marija svake godine hodočastili u jeruzalemski Hram za vrijeme blagdana Pashe. Kada je Isus imao dvanaest godina pronašli su ga s učiteljima u Hramu, a on im je rekao da se nalazi „u onome što je Oca njegova“ (Lk 2,49).

Evanđelist Ivan nam opisuje događaj kada je Isus ostavio veliki dojam na sve potjeravši one koje su prodavali i kupovali u Hramu jer su zaboravili da je Hram dom molitve. Isus je bio ljut kada je vidio nedostatak poštovanja koji su ljudi imali prema kući njegova Oca (usp. Iv 2,13-25).

Nakon Isusove smrti, prva kršćanska zajednica bila je sastavljena ponajviše od Židova koji su povjerovali u Isusa. Zato su apostoli i prvi kršćani u početku odlazili i dalje u Hram i u sinagoge na molitvu i ondje su ljudima svjedočili o Isusovu uskrsnuću. Osim toga, sastajali su se i po kućama na molitvu i *lomljenje kruha*, odnosno *slavljenje euharistije*.

Znamo da je Isus Posljednju večeru s učenicima slavio u dvorani koja se danas zove *Dvorana Posljednje večere*. Ondje su se učenici sklonili nakon Isusove smrti, tu im se Isus ukazao nakon uskrsnuća, a sv. Toma je povjerovao nakon što mu je uskrslu Isus pokazao svoje rane. U dvorani su se molili na dan Pedesetnice kada je na apostole sišao Duh Sveti i kada je svoj život započela Crkva.

Nakon što je nastupilo vrijeme progona, kršćani su se morali skrivati pa su se potajno okupljali u **katakombama**. Katakombe su dugački podzemni hodnici u kojima su se pokapali mrtvi. Kršćani su ih ukrašavali svojim simbolima i slikama. U njima su pokopani brojni kršćanski mučenici iz prvih stoljeća kršćanstva.

Ipak, kršćani nisu dopustili da mjesta na kojima se dogodio neki važan događaj iz Isusova života budu zaboravljena. Na ta mjesta su hodočastili i kasnije gradili **crkve**.

Crkva u crkvi

Prostori/građevine za molitvu i bogoslužja postoje od davnina, ne samo u kršćanstvu i židovstvu.

Lijepo je i potrebno da se vjernici okupljaju zajedno na nekom mjestu, ali od crkve/građevine/hrama važnija je *živa Crkva*. Vjernici čine „živi“, duhovni hram u kojemu prebiva Bog. „**Mi smo hram Boga živoga**“, kaže sv. Pavao (2 Kor 6,16). Ako mi kršćani ne slavimo Boga, uzalud su sve crkvene građevine na svijetu. Zašto onda gradimo crkve?

Kada organiziramo neku proslavu, uvijek se postavlja pitanje: „A gdje će biti slavlje?“ Proslava može biti vesela i bez lijepo uređenog prostora, ali je mnogo ljepše kada je on ukrašen, kada na stolovima stoje stolnjaci i vaze s cvijećem, svečani pribor za jelo, kada svira glazba koja odgovara prigodi i kada postoji podij za ples i igru.

I crkva je prostor za jednu vrstu slavlja: **liturgijsko slavlje**. Ona treba biti znak prepoznavanja kako bi svi razumjeli da se u tom prostoru događa nešto posebno. Unutrašnjost crkve nazivamo **liturgijski prostor**. To je posebno uređen prostor za slavlje svete mise, sakramenata i drugih liturgijskih slavlja koji nam pomaže da Bogu damo dostojnu hvalu i da se lakše uživimo u ono što slavimo.

Svetohranište ili tabernakul je mjesto u crkvi gdje se čuvaju posvećene hostije. U počecima je svetohranište bio običan kovčežić u kojemu se na posebnom mjestu pohranjivao euharistijski kruh koji je ostao od prethodne euharistije, a čuvao se za bolesnike. S vremenom je premješten na vidljivije mjesto u crkvi koje postaje mjesto za molitvu. Tako je nastao običaj

štovanja euharistije izvan mise, klanjanje. Uz svetohranište se redovito postavlja *vječno svjetlo*. Ono upućuje na Kristovu prisutnost u posvećenim hostijama. Hostija izložena za klanjanje obično se stavi u vrlo svečano i bogato izrađenu pozlaćenu *pokaznicu* ili *monstrancu* kako bi se i na taj način iskazalo štovanje prema Isusu.

Klanjanje pred Isusom u Presvetom Oltarskom Sakramentu je jedna od najpoznatijih pobožnosti u Katoličkoj Crkvi. Budući da se tada nalazimo pred samim Bogom, mnogi sveci su, osim odlaska na svetu misu, usrdno preporučivali drugima da barem neko vrijeme provedu u klanjanju pred Gospodinom. Sv. Alfonz Liguori je poticao vjernike da provedu barem 15 minuta ili pola sata u klanjanju, čime mogu zadobiti brojne milosti.

U gotovo svim župama četvrtkom postoji pobožnost klanjanja, a osim toga, svaka župa jedan dan u godini provede u cjelodnevnom klanjanju i na taj način časti Isusa. Taj dan nazivamo dan župnog klanjanja (klečanje).

Svetohranište je dakle poseban dio crkve ili liturgijskog prostora gdje u svako vrijeme boravi „živi Bog“ – Isus, u prilikama posvećenoga kruha. To je zato i posebno mjesto za molitvu i sabranost.

Šutnja

Crkva nije jedino mjesto gdje možemo susresti Boga, ali je sigurno jedno od najboljih i najprikladnijih. Iako se taj susret može dogoditi u najneobičnijim situacijama i događajima, Biblija nam ipak kaže kako se Boga prvenstveno treba tražiti u tišini.

Prorok Ilija, bježeći od progona kraljice Izabele, vratio se vođen od Boga na Svetu goru. Skriven u pećini, vidio je znakove: potres, silovit vjetar, požar. Ali Bog nije bio ni u potresu, ni u vjetru, ni u požaru. Nakon požara čuo se „zvuk mekog povjetarca“. Ilija je

prekrio svoje lice plaštem i otišao ususret Bogu. Tada mu je Bog govorio (usp. 1 Kr 19,9-18).

Sveto pismo nas poziva da uđemo u ovu tišinu ako želimo Boga pronaći. Zato je važno da prije molitve „uđemo u tišinu“ i da u crkvi budemo tihi odnosno još više – da budemo pozorni i usmjereni na Boga. Na taj način ćemo sebi i drugima pomoći da lakše čuju Božji glas i da se susretnu s njime.

Jesi li i sam primijetio da obično kada se susrećemo s tajnom ili s nečim veličanstvenim počnemo šaptati, tiho govoriti, osjećamo da se radi o nečemu jako važnom? Šutnju je ponekad teško podnositi, ali nije svaka šutnja loša i jednom kada uspiješ pobijediti sebe u toj teškoći, doživjet ćeš posebnu Božju milost i prisutnost.

Osam plodova tišine

1. Tišina je dragocjena. U njoj ćeš naći Boga!
2. Stvori si otok tišine! U buci je teško pronaći Boga!
3. Tišina i šutnja donose red u dušu. Budi hrabar ponovo započeti!
4. Šutnja je moć jasnoće. Traži tišinu!
5. Istina je naporna, ali je spasonosna. Potrudi se da ju spoznaš u tišini!
6. Bog te čeka u tišini. Tamo ćeš čuti njegov glas!
7. Privikni se na tišinu ušiju i jezika! Tada ćeš naći Boga.
8. U tišini srca govori Bog. Slijedi njegovu riječ!

Herbert Madinger, *Temeljna načela za kršćane*

Sadržaj

Što je molitva?.....	1
Molitva je potreba duše.....	1
Molitva kao zajedništvo	3
Obitelj – kućna Crkva	4
Vrste i načini molitve	4
Isus – najbolji učitelj i primjer kako moliti	5
Znak križa	6
Oče naš.....	6
Liturgija časova – časoslov.....	7
Blagoslov.....	7
Pobožnost prema BDM.....	8
Kako je nastala krunica?	8
Kako se moli krunica?	8
Otajstva krunice	9
Litanije.....	10
Raspjevana zahvalnost	10
Lectio divina (“božansko ili sveto čitanje”)	10
Molitva Anđelu čuvaru	11
Mjesto molitve	12
Šator sastanka i Kovčeg saveza	12
Jeruzalemski Hram.....	13
Isus, Marija i Josip u Hramu.....	14
Crkva u crkvi.....	15
Šutnja.....	16
Osam plodova tišine	16